

Landschappelijk Ontwerp

Een studie van toepasselijke groenindeling van het boeren erf en landgoed in relatie tot het Hoeksche Waards Landschap

P. Moerland

23 april 2014

0005

RU

Ronald Ubels Postadres
Haagwinde 9
3297 WJ Puttershoek

06-29429799 Telefoon
RonaldUbels@upcmail.nl E-mail
www.r-ubels.nl Internet

Documenttitel	Landschappelijk Ontwerp Een studie van toepasselijke groenindeling van het boeren erf en landgoed in relatie tot het Hoeksche Waards Landschap
Verkorte documenttitel	Landschapsontwerp
Status	
Datum	23 april 2014
Projectnaam	Zorgboerderij
Projectnummer	0005
Opdrachtgever	P. Moerland
Referentie	0005/R003/140279/Put

Auteur Ronald Ubels

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1 INLEIDING	1
2 DIJKDORP	2
2.1 Karakteristiek	2
2.2 Ambities	2
2.3 Conclusie voor Zuid-Beijerland	3
3 KWALITEIT VAN DE DORPSRAND	5
3.1 Karakteristiek	5
3.2 Conclusie voor Oranjeweg 63	5
4 RAND VERWEVEN MET LANDSCHAP	6
4.1 Karakteristiek	6
4.2 Ambities	6
4.3 Conclusie voor Oranjeweg 63	7
5 LINTEN	9
5.1 Karakteristiek	9
5.2 Ontwikkelingen	9
5.3 Ambities uit de kwaliteitskaart	9
6 BOERENERVENLINT	11
6.1 Karakteristiek	11
6.2 Ambities	11
6.3 Conclusie voor Oranjeweg 63	11
7 BEPLANTINGSONTWERP ORANJEWEG 63	13
7.1 Karakteristiek	13
7.2 Landschappelijke indeling	14
8 CONCLUSIE	18

1 INLEIDING

Aan de hand van het gebiedsprofiel Hoeksche Waard, opgesteld voor de provincie Zuid Holland door H+N+S Landschapsarchitecten en Enno Zuidema Stedenbouw op 25 april 2013 hebben we het onderstaande landschap ontwerp voor de locatie Oranjeweg 63 ontwikkeld. In deze rapportage passen we een groenplan toe welke zich schikt in de landschappelijke visie welke in het rapport voor de Provincie ZH omschreven is en ook in de huidige omgeving past. De onderstaande onderdelen die van toepassing zijn, zijn uit het rapport overgenomen en de conclusies zijn voor de Oranjeweg 63 getrokken. De uitwerking van het landschap ontwerp is gebaseerd op deze conclusies.

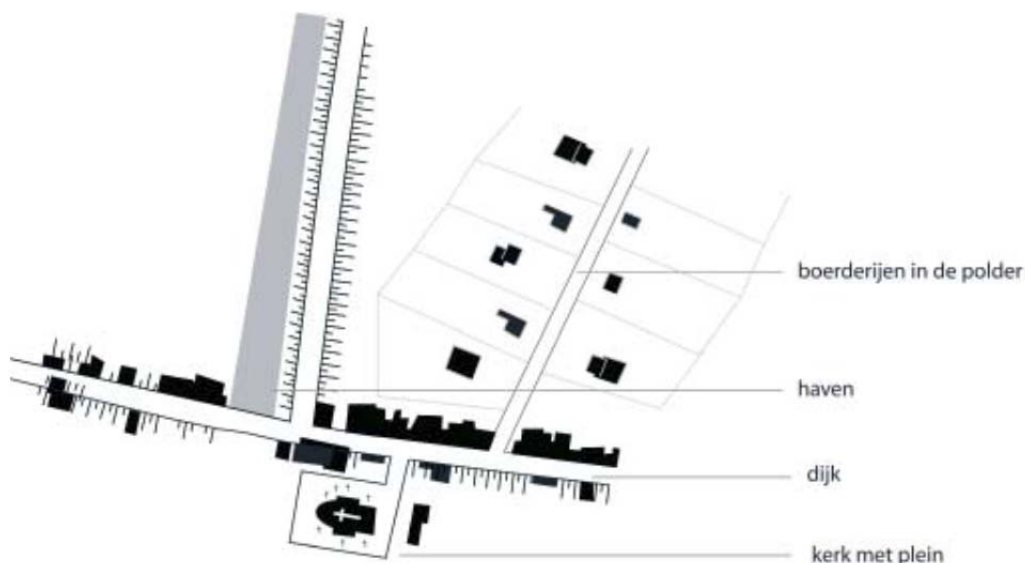
2 DIJKDORP

2.1 Karakteristiek

In de Hoeksche Waard werden, net als elders in het bedijkingslandschap van Zuidwest Nederland, veel dorpen aan de rand van de polder gesticht. De eerste bebouwing stond aan de voormalige zeezijde van de dijk, omdat het dijktafval daar flauwer afliep. De gehuchten groeiden langs de (buitenzijde van de) dijk verder tot dijkdorpen. De recentere uitbreidingen zijn minder gerelateerd aan de oorspronkelijke dijk en liggen in de polder. Zuid-Beijerland, Middelsluis, Nieuwendijk, Puttershoek, Blaaksedijk, Heinenoord en Maasdam zijn dijkdorpen. De dijklinten die niet of zeer beperkt zijn uitgebreid in de polder komen aan de orde in 'Linten'.

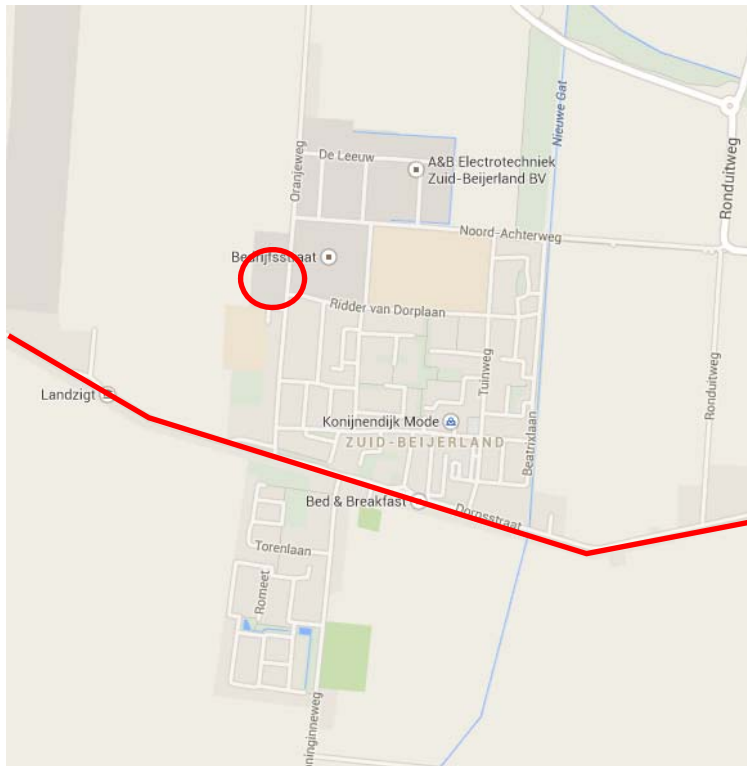
2.2 Ambities

- Behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit en de verblijfskwaliteit van het historische dorpscentrum.
- Er wordt uitgegaan van onderscheidende compacte dorpen met een dorps karakter. Elk dorp is uniek en uitbreidingen worden zoveel mogelijk binnen bestaand bebouwd gebied gerealiseerd. Dit mag echter niet ten koste gaan van de 'lucht' in het dorp.
- Inzetten op behoud en versterking van de historische dijklinten. Er is hier beperkt ruimte voor nieuwe ontwikkelingen, vanwege de dichtheid van de dijklint. Bij de inpassing van (vervangende) nieuwbouw wordt rekening gehouden met de huidige korrel, het profiel en variatie in bebouwing.
- De dijklinten worden opgenomen in het recreatieve netwerk, waarbij het centrum fungeert als concentratiepunt voor routes en attracties.
- Bij ontwikkelingen buiten de historische dijklinten worden waardevolle structuren ingezet als dragers van de stedenbouwkundige structuur. Waar mogelijk wordt de relatie met het omliggende landschap opgezocht door nieuwe (zicht)relaties.

Opbouw van een dijkdorp

2.3 Conclusie voor Zuid-Beijerland

De boerderij, gelegen aan de Oranjeweg 63, ligt in een Dijkdorp. De Dorpsstraat is op de dijk gesitueerd waartegen Zuid-Beijerland gebouwd is. De Oranjeweg is een hoofdweg welke naar de Dorpsstraat toe leidt. Aan de Noordelijke helft (waar meer industriële functies liggen) van het dorp ligt de Oranjeweg aan de grens van het dorp. Het adres Oranjeweg 63, samen met de agrarische woning, is het begin van de bebouwing aan de westzijde van de Oranjeweg.

We zien hier dat de locatie landschappelijk gelegen is aan een dorpsrand.

3 KWALITEIT VAN DE DORPSRAND

3.1 Karakteristiek

De dorpsrand is de zone op de grens van bebouwd gebied en land schap. De relatie tussen dorp en landschap is afhankelijk van de karakteristieken van de dorpsrand en die van het aangrenzende landschap. Het is een hoogwaardig en geliefd woonmilieu; dorps wonen met vrij zicht op en direct contact met het buitengebied. Daarnaast heeft de dorpsrand door de aanwezigheid van routes en functies betekenis voor de dorpsbewoners.

De dorpen in de Hoeksche Waard liggen in de weidse polders. Het landschap en het dorp grenzen direct aan elkaar, waardoor contactkwaliteit ontstaat. Daarnaast liggen enkele dorpsranden direct achter de rivierdijk. De nabijheid van het water en het contrast tussen het dorp en de dijk / het water is bepalend voor de kwaliteit van deze dorpsranden. Tot slot liggen enkele dorpen aan de Binnenbedijkte Maas. Hier wordt de kwaliteit bepaald door het water en de bijbehorende programma's op de oever; een dorpsrand met contactkwaliteit. Dit levert vijf typen dorpsranden op:

- dijk als landschappelijke grens
- rand aan hoofdweg
- rand verweven met landschap
- water als landschappelijke grens
- groenzone aan dorpsrand

Niet alleen de dorpsrand zelf is bepalend voor de woonkwaliteit, maar ook de bereikbaarheid van het landschap. Het karakter, de uitstraling en de ligging van deze haakse landschappelijke structuren, zoals dijken, linten en kreken, bepalen de kwaliteit van deze verbindingen.

3.2 Conclusie voor Oranjeweg 63

Als we naar de locatie van Oranjeweg 63 kijken zien we dat deze aan de rand van het dorp is gelegen met enerzijds contact met het dorp en anderzijds contact met het achterliggend landschap. De locatie is dus een rand verweven met het landschap. De tweede eigenschap van deze locatie is de Oranjeweg welke als verkeersroute naar het dorp fungeert. Zeker het noordelijke deel van de Oranjeweg is dus ook een rand aan een hoofdweg. Willen we verder kijken naar het type landschap en beplanting welke geschikt is voor de locatie Oranjeweg 63 moeten we ons dus oriënteren op erfbeplanting welke op boerderijen in de Hoeksche waard voor komt aan de rand van een dorp, verweven met het landschap, maar ook aan een verkeersroute. Omdat de boerderij toch op afstand ligt van de zone waar de weg de scheiding vormt tussen dorp en landschap concentreren we ons op de uitstraling van een gebied welke verweven is met het landschap.

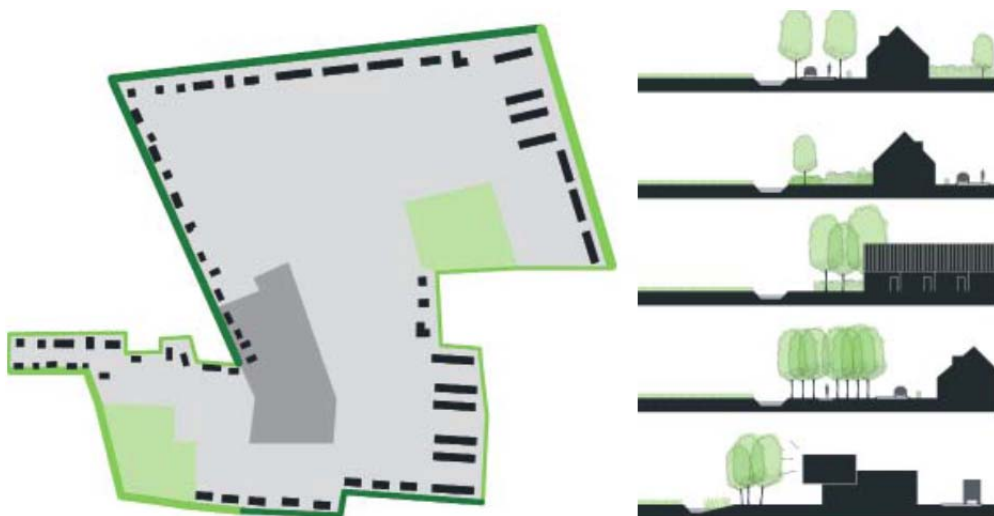
4 RAND VERWEVEN MET LANDSCHAP

4.1 Karakteristiek

Dorpsranden aan het open polderlandschap hebben een directe (zicht)relatie met het landschap. Dit zijn de plekken waar men vanuit de voordeur als het ware zo de polder instapt. De randen kunnen op verschillende manieren worden vormgegeven, maar het onderscheid tussen de beslotenheid van het dorp en de openheid van het landschap is altijd maximaal. De overgang van dorp naar landschap ligt niet vast. Door ontwikkelingen kan de dorpsrand opschuiven. Een belangrijk kenmerk van de dorpsranden is de informele en dorpse uitstraling. Dit betekent dat de inrichting en de oriëntatie van de bebouwing continu varieert. Op een aantal plaatsen zijn de dorpsranden echter hard, schreeuwend en daarmee doen ze afbreuk aan het polderlandschap en het dorpsilhouet.

4.2 Ambities

- Dorpen blijven herkenbaar.
- Er wordt ingezet op het contact tussen kleinschalige compacte dorpen en het weidse polderlandschap. Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een heldere landschappelijke afronding van het dorp.
- De dorpen hebben een groene rand naar het open polderlandschap. Dit kan zowel door private tuinen, als door openbaar groen of een beplante dorpsstraat. Deze afwisseling is belangrijk en draagt bij aan het informele en dorpse karakter.
- Landschappelijk waardevolle structuren, zoals dijken en kreken, worden ingepast in de dorpsrand en vormen belangrijke stad-landverbindingen.
- De toegankelijkheid en beleefbaarheid van de dorpsrand verbeteren door fysieke en visuele relaties te handhaven dan wel te versterken.

De inrichting van de dorpsrand varieert, maar heeft een groene uitstraling

4.3 Conclusie voor Oranjeweg 63

Als kijken naar de locatie Oranjeweg 63 zien we dat deze ook aan een groene rand ligt. Tussen de Oranjeweg en de Kraagweg is een hoge 'bomenhaag'. Die bomenhaag vormt op afstand het silhouet van Zuid-Beijerland vanaf de west- en noordkant samen met de hogere bomen in het dorp en daar achter die boven de contouren uit steken.

Dichter op de boerderij zien we weer een bomen haag als afbakening van de rand van Zuid-Beijerland.

5 LINTEN

5.1 Karakteristiek

De Hoeksche Waard is ontstaan door het na elkaar bedijken van een reeks opwassen en aanwassen. De hoogste delen werden tegen de zee beschermd door de aanleg van dijken waarachter men ging wonen. De oorspronkelijke bebouwingspatronen zijn dus veelal ontstaan als compacte gehuchten en buurtschappen rondom de dijk.

Een aantal dijklinten is in de loop van de tijd doorgegroeid tot een dijkdorp of voorstraatdorp. Bijna elk dorp kent een ingesloten dijk- of polderlint dat vanuit de historische dorpskern naar de polder loopt. Deze uitlopers hebben nog steeds een sterke relatie met het landschap. De situering van de bebouwing langs deze dijklinten varieert, maar overal overheerst het groene karakter door de laan- en erfbeplanting. De bebouwde dijklinten zijn onderdeel van het dijkenpatroon in de Hoeksche Waard. Naast de dijklinten zijn er een paar polderlinten. Deze linten zijn bijna allemaal ingesloten en een belangrijke verbinding tussen het dorp en het landschap.

Landbouw, en met name akkerbouw, is verreweg de grootste grondgebruiker van de Hoeksche Waard. De verspreid liggende boerenerven zijn daarom ook een essentieel onderdeel van het landschap. Deze erven liggen over het algemeen open en goed zichtbaar in de polder.

5.2 Ontwikkelingen

Veranderingen binnen de linten vinden plaats door de behoefte aan extra ruimte voor wonen, recreatie, bedrijvigheid of agrarische activiteiten. Hierbij blijft de bebouwing soms gehandhaafd, maar verandert de functie. In andere gevallen verandert ook de bebouwing of wordt bebouwing toegevoegd. Binnen de landbouwsector zal zeer waarschijnlijk een verdere schaalvergroting plaatsvinden. Het aantal bedrijven zal afnemen, maar de grootte zal verder toenemen. Dit geldt niet alleen voor de gronden, maar ook voor de erven. Verder is duurzame landbouw een actueel thema in de Hoeksche Waard. Zo moeten de bloemrijke agroranden bijdragen aan de biodiversiteit.

5.3 Ambities uit de kwaliteitskaart

- Linten blijven linten als onderscheidende bebouwingsvorm in het gebied.
- Linten behouden hun lineaire karakter, waarbij de achterzijde van de bebouwing een direct contact met het landschap heeft en de voorzijde aan de openbare weg of waterloop grenst.
- Bij nieuwe ontwikkelingen zijn de huidige korrel, profiel, transparantie, de variatie in bebouwing en de transparantie van het dijklint met zicht over de weidse polder en respect voor historische gaafheid van een lint richtinggevend.
- Bij grootschalige ontwikkelingen blijft het lint herkenbaar als bebouwingsvorm. Dit betekent dat er op gepaste afstand van het lint gebouwd wordt, waarbij het landschap, het lint en de nieuwe ontwikkeling bepalend zijn voor deze afstand. Het lint behoudt zijn eigen gezicht.
- Bij (nieuwe) ontwikkelingen wordt de relatie met het omliggende landschap opgezocht. Routes en zichtrelaties blijven behouden of worden gerealiseerd.

6 BOERENERVENLINT

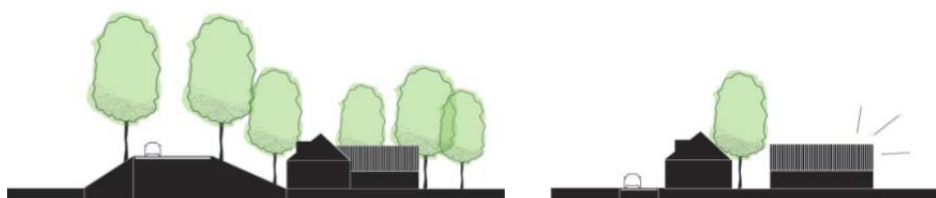
6.1 Karakteristiek

De Hoeksche Waard is een van de belangrijkste landbouwgebieden van Nederland. De grootschalige, grondgebonden landbouwbedrijven zijn typerend voor het eiland en belangrijk voor het behoud van het open landschap. De boerenerven zijn daarmee een essentieel onderdeel van het landschap. De erven liggen zowel langs de dijken als middenin de polder en hebben een directe en functionele relatie met het landschap. De erven langs de dijk zijn vaak omringd door dichte beplanting, terwijl de erven in de polder open en bloot in het landschap liggen. De reeksen van erven aan dezelfde weg vormen een boerenervenlint.

De agrarische sector is aan verandering onderhevig. Trends als schaalvergroting, duurzaamheid (waaronder bloemrijke agroranden), innovatie en vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing zullen gevolgen hebben voor de uitstraling en de betekenis van zowel de erven als het landelijk gebied.

6.2 Ambities

- Erven gelegen aan de dijk worden landschappelijk ingepast door middel van erfbeplanting, waardoor zij onderdeel worden van de beplante dijkzones.
- Erven gelegen in de polder kunnen niet of minder stevig ingeplant worden waardoor het contrast tussen de open polder en de beplante dijkzones vergroot wordt. Er is bij deze erven daarom meer aandacht nodig voor de beeldkwaliteit van de bebouwing (terughoudend kleurgebruik, agrarisch karakter).
- Behoud van de grote spreiding tussen de verschillende erven, zodat het open en weidse karakter van de polder gehandhaafd blijft.
- Bij de uitbreiding of transformatie van een boerenerv (bijvoorbeeld tot een woonerv) blijft het agrarische karakter en de karakteristieke erfindeling gehandhaafd. De ontwikkeling ondersteunt de (verbrede) functie van het landbouwbedrijf door ruimte te bieden aan verbreding en innovatie.
- Verbetering van de beleefbaarheid, toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het landelijk gebied door bijvoorbeeld de aanleg van wandelroutes, bloemrijke akkerranden en erfbeplanting.

Principe profiel: beplant erf aan de dijk & onbeplant erf in de polder, beeldkwaliteitseisen aan bebouwing

6.3 Conclusie voor Oranjeweg 63

De Oranjeweg is een lintweg. Als wij de karakteristieke eigenschappen van deze weg op deze locatie willen respecteren moeten we kijken naar de huidige beplanting. Hoewel

we niet aan een dijk gesitueerd zijn zien we wel dat er een erf is welke aanzienlijk veel beplanting heeft. Dit komt doordat de boerderij aan de rand van het dorp is gelegen en de eerder genoemde randbeplanting heeft. In de vorm van bomen hagen. Ook zien we dat er een haag langs de Oranje weg loopt voor het deel wat niet voor het huis is gesitueerd. Tenslotte zien we een karakteristieke Treurwilg op het erf langs de Oranjeweg staan. Hoewel een groot deel van de fruitbomen door de vorige eigenaar gerooid is, zien we dat er nog enkele bomen blijven staan. Deze bomen hebben een lager profiel.

7 BEPLANTINGSONTWERP ORANJEWEG 63

7.1 Karakteristiek

Het beplantingskarakter van de Oranjelaan 63 kent twee kanten.

- Het is een dorpsrand verweven met het landschap in de vorm van bomenhagen
- Het is aan de dorpszijde een lintweg met hagen en een karakteristieke Treurwilg

Dit karakter willen we behouden en hiermee het gebiedsprofiel van de Hoeksche Waard respecteren. We willen in de plannen aansluiten op de huidige landschappelijke inrichting door zowel de dorpsrand met de bomenhagen als de lintweg met de lagere hagen te respecteren en intact te houden waar mogelijk of te vervangen op een andere locatie.

7.2 Landschappelijke indeling

Met het karakter van de omgeving is het volgende plan gemaakt voor de landschappelijke indeling van het erf en het direct naastgelegen terrein.

- Aan de noordwestzijde van het erf staat een bomenrij welke gehandhaafd wordt en past in de landschappelijke visie van de Hoeksche Waard
- Aan de zuidwestzijde van het erf komt de bestaande bomenrij te vervallen omdat de geitenschuur op deze locatie gebouwd zal worden. Een nieuwe bomenhaag van Italiaanse populieren geplant worden langs de geitenschuur. Dit beeld past in het Hoeksche Waard Landschap gezien deze bomen een natuurlijke haag vormen en op meerdere plaatsen in de Hoeksche Waard voorkomen.

Aan de dorps zijde, langs de Oranjeweg, willen we het karakter van deze lintweg behouden. De hagen die hier geplant zijn houden we in stand. Ook de Treurwilg blijft staan. Dit is tevens een eis omdat deze boom een beschermde boom is.

Tenslotte kenmerkt het terrein zich ook door hagen en fruitboomrijen welke van oost naar west lopen, haaks op de eerder genoemde bomenrijen langs de rand en hagen langs de weg. Dit beeld willen we versterken door de bestaande rij fruitbomen te verlengen tot aan de nieuwe geitenschuur (met een doorgang er tussen) en een nieuwe rij fruitbomen aan te leggen ten noorden van de boerenbebouwing op het terrein. Met deze stroken word het terrein opgedeeld in vakken welke semi transparant functioneren zodat beperkte zicht tussen en over de lage bomen mogelijk blijft. De vakken behuizen verschillende 'bestemmingen' op het terrein.

De overige beplanting op het terrein bestaat uit de bestaande voortuin en een aantal lage hagen. Deze hagen markeren gebieden op het terrein. De voortuin blijft in grote lijnen bestaan zoals deze nu is aangelegd. Omdat er langs de Oranjeweg ter plaatse van de woning geen haag is langs de weg, is er een doorkijk naar het achtergelegen erf. Voor een deel zal de nieuwe geitenschuur daar zichtbaar zijn en daarom zal er hogere beplanting tegen de geitenschuur geplant worden om zo het zicht van de schuur van de straat kant enigszins te onttrekken.

De kampeerplaatsen ten noorden van de schuur zullen ingedeeld worden door beplanting van verschillende soorten om zo enige privacy te bieden en om de kampeerplekken vanuit de polder te onttrekken aan het zicht. De beplanting valt weg tegen de hogere bomenhaag op de achtergrond en zal zo niet het silhouet van Zuid-Beijerland verstoren.

Ten westen van het erf, afscheiden door de bomenhaag, is een stuk weide/akker welke voor agrarische doeleinden bestemd zal blijven. Voor als nog zijn er geen plannen om hier iets mee te doen. Mochten er toch plannen zijn dan zullen deze in het recreatieve segment liggen. Te denken valt aan wandelpaden met enkele kleinere bomen of bloemstroken. Het overgrote deel zal dan toch nog weide/akker blijven.

8 CONCLUSIE

Door dit plan met de landschappelijke visie van de Hoeksche Waard te vergelijken kunnen we vaststellen dat het groenplan van de locatie Oranjeweg 63 in lijn ligt met de landschappelijke visie van de Hoeksche Waard.

- Het landschap wordt zo veel mogelijk gehandhaafd.
- De landschappelijke elementen, kenmerkend uit de directe omgeving van Zuid-Beijerland, worden gerespecteerd en overgenomen.
- Het karakteristieke beeld van het woonhuis aan de schuur vast gebouwd en de Treurwilg er voor, blijft bestaan en versterkt het beeld vanuit de Oranjeweg en het dorp.
- De bestaande en nieuwe fruitboomrijen vormen een natuurlijke functieverdeling op het terrein en geven toch beperkt zicht door de lengte van het perceel langs de weg.
- De nieuwe geitenschuur wordt aan het zicht onttrokken door hagen en boomrijen.
- De begroeiing van de camping onttrekt de activiteiten uit het zicht vanuit de polder en vormt geen hinder in het vergezicht omdat de begroeiing wegvalt tegen een hogere bomenrij.

Met dit landschap ontwerp voor de Oranjeweg 63 geloven wij dat de activiteiten en groenplannen welke ontwikkeld worden op deze locatie goed passen op deze locatie en de landschappelijke visie van de Hoeksche Waard versterken.

=0=0=0=